

Ensileringsråd

Konserverat vallfoder ger friska djur med god produktion.

Både nötkreatur och hästar mår väl av en stor och sund giva av väl konserverat hö eller ensilage. Det får man genom att förbereda sådd och skörd av vallen på ett riktigt sätt. Idag finns bra slåtterutrustning för att skörda vallen utan inblandning av jord och gamla skörderester om vallen är tillämnad/vältad och utan jordvallar och gödselhögar. En ren gröda ger en god hygienisk kvalitet – en nedsmittad gröda ger sjuka djur och dåliga livsmedel.

Ensilage utgör huvuddelen av det konserverade vallfodret (ca 80%). Ensilage har många fördelar framför hö såsom:

- Mindre väderberoende – ger god möjlighet att skörda vid rätt näringsvärde för djuret.
- Lägre förluster av näringsämnen för skörd till foderbord – spar kraftfoder.
- Förhindrar sporbildande bakterie- och svamptillväxt – motverkar "hästhosta".
- Ger flexibla och kostnadseffektiva konserverings- och hanteringsmöjligheter.

Ensilage kräver syretät lagring; väl packade och täckta torn- och plansilor alternativt välformade och pressade balar, noggrann inplastning med P-märkt sträckfilm och skyddad lagring. Luft ger stora förluster och dålig foderhygien!

Skörd och förtorkning.

När grödan är slagen börjar den nedbrytas av enzymer och mikroorganismer. Krossning vid skörden och spridning av grödan till en luftig sträng ger en snabb och jämn upptorkning med lägsta möjliga förluster. Tjocka strängar bör vändas/konditioneras för att undvika näringsförluster.

Varning: En blöt strängbotten är en säker grogrund för bakterier av skilda slag – pressa aldrig blöta strängar utan goda konserveringsmedel!

Inläggning, packning och täckning i plansilo.

Så snart grödan förtorkats över pressvattengränsen (30% TS i plansilon och 40% TS i torsilon) skall grödan in i silon, packas väl och täckas med omsorg. Fördelning och packning av grödan i silon är det känsligaste och viktigaste momentet. Skynda långsamt och låt inte transportkedjan hetsa packningsjobbet – det är nu **du** förhindrar värmebildning i silon!

Täckning av silon har två viktiga uppgifter:

- Att utestänga luften – syret.
- Att motverka värmestress – förhöjd temperatur i silon.

Plansilofilm av hög kvalitet löser båda problemen. Det är dessutom viktigt att tynga ned plasten så att den inte ligger och fladdrar i vinden och pumpar in luft. 15 cm dåligt foder under plasten är värt ca 50 kronor per m². En bra plastfilm kostar ca 2.50 kronor per m². Med en undermålig täckning lurar du bara dig själv. Välj en täckfolie av hög kvalitet – det vinner både du och djuren på! En kraftig skyddsväv ger ytterligare skydd mot foderskador. Väl värt sin ringa investering.

Ensileringsråd

Pressning, nätning, inplastning, hantering och lagring av balpaket.

Paketkonserveringen svarar idag för mer än hälften av ensileringen i Sverige, Norge och Finland. Ekonomin i paketkonserveringen beror av följande faktorer:

- Vidmakthålla en god hygienisk kvalitet.
- Utnyttja pressens förmåga att fylla presskammaren och skapa välformade balar.
- Upprätthålla balens packningsgrad med garn alt. nät av god kvalitet.
- Täcka balen med sträckfilm av god kvalitet och använda en inplastare som ger rätt försträckning och överlappning. Antalet lager måste anpassas efter grödans utvecklingsstadium/grovlek.
- Hantera balen varsamt och lagra den så att fåglar och möss utestängs.

Konservering av vall i paket underlättas av att grödan är skördad vid rätt tidpunkt (knoppning/axskjutning) och förtorkad till ca 50% torrsubstanshalt. Den veka grödan underlättar hög pressningsgrad och motverkar punktering av plasten. Den höga TS-halten underlättar hög pressningsgrad och förhindrar negativ bakterietillväxt. Blötare grödor konserveras med tillsatsmedel för att bibehålla en god hygienisk kvalitet.

Presskammaren kan inte pressa ut vatten. En blöt gröda tar mer plats och ger höga konserveringskostnader (70-80 öre per kg TS). En väl förtorkad gröda ger mycket konkurrenskraftiga konserveringskostnader (25-30 öre per kg TS).

Pressarnas förmåga att sönderdela och packa hårt skiljer mellan fabrikat. Välj en lämplig press för ensileringen!

Väl genomförd garnlindring alternativt inpackning med nät av god kvalitet vidmakthåller balens packningsgrad, underlättar inplastningen och förbättrar konserveringsresultatet. Dålig inlindning genom för få varv av garn alternativt nät kan skapa onödiga förluster genom svamptillväxt i balen. En farlig anledning är att gräs lägger sig mellan plastlagren vid inplastningen och leder in luft i paketet.

Ensilering är konservering utan syre. Paketkonserveringen idag innebär att du kan pressa och paketera din gröda inom ett par/tre minuter. Det klarar ingen annan metod. Men det gäller att bibehålla tätheten. En normal gröda skördad och förtorkad till ca 40% TS erhåller en bra täthet med sex lager vit P-märkt film. Onormala förhållanden, t ex blöta och förvuxna grödor är mycket tuffare mot plasten och kräver särskild uppmärksamhet. Det gör även sent skördat gräs i fyrkantiga paket där strån ofta är vassa som knivar. Undvik att skörda sent – det är inte tekniken till för och det kostar onödigt kraftfoder!

Hantering och lagring handlar om sunt förnuft. En välpressad rundbal med måtten 120x120 cm innehåller foder för ca 300 kronor vid ett produktionsvärde av en krona per kg TS. Den balen är värd en kärleksfull hantering och lagring utan flyganfall eller musinvasion. Studier vid SLU och utförda vid Kungsängens forskningscentrum visar att konservering och lagring i en balgård omgiven av nät runt och över lagret reducerar näringsförlusterna till 3-5%. En vanlig tornsilo ger ca 10-15%. Utnyttja tekniken och möjligheten att konservera bra foder till rimlig kostnad.